یاسای یانسیبی ئاوەدان کردنەوەی هەرێمی کوردستان

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی بڕیار: ١٧
مێژووی بڕیار: ١٩٩٣/٣/٨

«بڕیار»

بەپێی حوکمی برگەی (١) لە ماددەی (٥٦)ی یاسای ژمارە(١)ی ساڵی ١٩٩٢ ولە سەر پێشنیازی ئەنجوومەنی وەزیران، ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق لە دانیشتنی ڕۆژی ١٩٩٣/٣/٣دا بڕیاری دەرکردنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە(٧)ی ساڵی ١٩٩٣
یاسای یانسیبی ئاوەدان کردنەوەی هەرێمی کوردستان

ماددەی یەکەم:
لیژنەیەک پێکدەهێنرێ بە ناوی لیژنەی یانسیبی ئاوەدان کردنەوەی هەرێمی کوردستانی عێراق بەسەرۆکایەتیی وەزیری ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان وجێگری بریکاری وەزارەت ونوێنەری وەزارەتی دارایی وئابووری وتەندروستی وکاروباری کۆمەڵایەتی وگشت وکاڵ وئاودێری وپەروەردە وپیشەسازی ووزەو ئەشغال ونیشەجێ کردن بە پلە یەک کە لە بەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ.

ماددەی دووەم:
لیژنەکە خاوەنی کەسایەتییەکی مەعنەوی دەبێ وبۆی هەیە هەموو چالاکییەکی قانوونی بۆ بەدیهێنانی مەبەستەکانی بنوێنێ وسەرۆکەکەی لەبەردەمی دادگاکان ولایەنە ڕەسمییەکاندا دەبێتە نوێنەری.

ماددەی سێیەم:
لیژنەکە خۆی جۆرو شێوەی پلیتی یانسیبەکە ونرخی فرۆشتنی وڕێکخستنی ڕاکێشانی ورۆژەکەی وچۆنێتی ڕاکێشانەکە دیاری دەکا.

ماددەی چوارەم:
لیژنە دوای وەرگرتنی بڕیاری ئەنجوومەنی وەزیران مافی خواستن(استعارە)ی فەرمانبەرانی لە وەزارەتەکانی هەرێم هەیە بەمەبەستی جێبەجێ کردنی کاروبارەکانی بۆ ماوەیەک کە لە دوو ساڵ کەمتر نەبێ ودەشێ بۆ یەک جار نوێ بکرێتەوە.

ماددەی پێنجەم:

لیژنە بە لایەنی کەمەوە مانگی جارێک کۆدەبێتەوە بۆ دەرکردنی بڕیاری پێویست لە بارەی ئەو کێشانەی پەیوەندییان بە یانەسییەکەوە هەیە.

ماددەی شەشەم:

لیژنە بۆی هەیە لەسەر داواگردنی سەرۆک یاسێ لە ئەندامان کە داواکەیان دەدرێ بە سەرۆک کۆبوونەوەیەکی بەدەرەکی (استثنائی) بکا وئەمیش دەبێ لە ماوەی یەک هەفتەدا لە رۆژی وەرگرتنی داواکەوە لیژنەکە بۆ کۆبوونەوە بانگ بکا.

ماددەی حەوتەم:

کۆبوونەوەکانی لیژنە بە ئامادە بوونی زیاتر لە نیوەی ئەندامانی ولەگەڵیاندا سەرۆک وئەگەر نا جێگرەکەی ساز دەبن وبڕیارەکان بە زۆرینەی دەنگی ئامادە بووان دەدرێن وئەگەر دەنگەکان وەک یەک بوون ئەو لایە زاڵ دەکرێ کە سەرۆکی لەگەڵدایە.

ماددەی هەشتەم:

لیژنە دەبێ لە ماوەی هەفتەیەکدا لە رۆژی کۆبوونەوەکەوە بڕیارەکانی بنێرێ بۆ ئەنجوومەنی وەزیران وئەگەر ئەنجوومەن لە ماوەی پازدە رۆژدا نارەزایی لەسەر دەرنەبڕێن لە رۆژی سپاردنیانەوە بە ئەنجوومەن بەساڵمێنراو دادەنرێن.

ماددەی نۆیەم:

لیژنە بووجەیەکی تایبەتی بۆ خۆی دادەنێ کە داهات ومەسرەفی بۆ ماوەی ساڵێکی دارایی تەواو کە لە١/ کانوونی دووەمەوە دەست پێدەکاو لە ٣١/ کانوونی یەکەمدا کۆتایی دێ دیاری دەکا ولە دوای سەڵماندنییەوە لە لایەن وەزیری داراییەوە کاری پێدەکرێ.

ماددەی دەیەم:

ئەگەر ساڵی دارایی دواکەوت و بودجەکەی نەسەڵمێنرا بوو لیژنە بۆی هەیە تا کاتی سەڵماندنی بووجە نوێیەکە بە بڕیاری وەزیری دارایی کار بە بووجەی رابوردوو بکا.

ماددەی یازدەیەم:

حسابی ساڵانەی لیژنە دەکەوێتە ژێر رکێفی پشکنین وچاودێریی داراییەوە بەپێی یاسا.

ماددەی دوازدەیەم:

لیژنە دەبێ لە ماوەی سێ مانگدا. لە رۆژی کۆتایی هاتنی هەر ساڵێکی داراییەوە راپۆرتی ئەو چاودێرە ژمێرباریەیە بدا بە وەزارەتی دارایی کە بە حسابی ئەو ساڵەدا چۆتەوە لەگەڵ راپۆرتی ساڵانە لە بارەی کارەکانی لیژنەوە لەو ساڵە داراییەدا.

ماددەی سیازدەیەم:

پارەی کاشی لیژنە دەخرێتە یەکێک لە بانقەکانی هەرێمەوە وپارە لێراکێشانی بە ئیمزای سەرۆکی لیژنەو فەرمانبەری بەرپرسیار لە حسابی دەبێ ولیژنە بۆی هەیە هەندێک پارەکە لە دە هەزار دینار زیاتر نەبێ لە سنووقەکەیدا بۆ مەسرەفی دەم و

دەست هەڵبگرێ.

ماددەی چواردەیەم:

وەزارەتی دارایی دەبێ هەندێ قەرزی درێژ خایەن بە بێ سوودی یاسایی(الفائده القانونیه) بدا بە لیژنە بۆ هەڵسووراندنی کاروباری بە مەرجێ بەپێی توانای لیژنە بە قیستی سالانە بیداتەوە.

ماددەی پازدەیەم:

داهاتەکانی لیژنە ئەمانە دەبن.

١- ئەو قەرزانەی لە لایەن وەزارەتی داراییەوە دەیدرێتێ.

٢- داهاتی راستەوخۆی یانسیبەکە.

٣- سوودی سپێردراو(ودائع) وپارە کاشەکانی خۆی.

٤- ئەو پارەیەی بەپێی ئەم یاسایە لە قازانجی ئەو کەسە دەردەکرێ کە بلیتەکەی بۆ دەرچووە.

٥- هەر داهاتێکی تر کە لیژنە دوای بڕیار لە سەردانی ئەنجوومەنی وەزیران قبوولی دەکا.

ماددەی شازدەیەم:

نابێ کۆی خەلاتەکانی ساڵێکی دارایی تەواو(٥٠٪) لە سەدا پەنجای نرخی بلیتە فرواشراوەکانی ئەو ساڵە بێ.

ماددەی حەڤدەیەم:

پوختەی داهاتی لیژنە لە یانسیبەکە وداهاتەکانی تری بەپێی، لە پێشتری(الاولوبه) وپلان ونەخشە سەڵمێنراوەکان لە لایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە بۆ پرۆژەکانی گەشەپێدان وئاوەدان کردنەوەی کوردستانی عێراق تەرخان دەکرێ.

ماددەی هەژدەیەم: لیژنە بە یاسایەک هەڵدەوەشێتەوە کە چۆنێتیی پاکۆ دانی ماڵ وموڵکی دیاری دەکا.

ماددەی نوزدەیەم:

ئەو خەلاتانەی یانسیبەکە کە دەدرێن بە پلیت بۆ دەرچووەکە لە گشت باجێک دەبەخشرێن.

ماددەی بیستەم:

لیژنە لە(١٥٪) لە سەدا پانزەی پارەی خەلاتی ئەو کەسەی پلیتەکەی بۆ دەرچووەگلدەداتەوە ووەک داهاتێک بۆ لیژنە تۆمار دەکرێ.

ماددەی بیست ویەکەم:

لیژنە رێژەی کۆمیسیۆن(العموله) بۆ ئەو کەسانە دیاری دەکا کە وەکالەتی فرۆشتنی بلیتی یانسیبەکەی دەدرێتی.

ماددەی بیست ودووەم:

کار بە هیچ دەقێک ناکرێ کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆک بێ.

ماددەی بیست وسێیەم:

وەزیری دارایی وئابووری وئاوەدان کردنەوە وگەشەپێدان بۆیان هەیە هەر یەکە

بەپێی تایبەتکاریی خۆی ڕێنماییی پێویست بۆ جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکا.

ماددەی بیست وچوارەم:

دەبێ ئەنجوومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکا.

ماددەی بیست وپێنجەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەیەوە لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا کاری پێدەکرێ.

جوهر نامق سالم

سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

هۆیەکانی دەرکردنی ئەم یاسایە

لەبەر ئەو بارودۆخەی کوردستانی پێدا تێپەڕیوە و کاولکردنی ژێر خانی لەلایەن حکوومەتە یەک لەدوای یەکەکانی عێراق و بەتایبەتی ڕژێمی ئێستای بەغداوەو پێویستی بوونی پالپشتیکی دارایی بۆ ئاوەدان کردنەوەی ناوچەکەو جێبەجێ کردنی پرۆژەکانی گەشە پێدان و لەبەر باری سەختی دارایی حکوومەتی هەرێم ئەم یاسایە دەرکرا.